

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

Одеського державного університету
внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

Вадим ПІДГОРОДИНСЬКИЙ

«16» квітня 2026 р.

ВИСНОВОК

**Одеського державного університету внутрішніх справ щодо дисертації
Чолака Віталія Дмитровича на тему: «Адміністративно-правове
регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих
територіях», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань
08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

ВИТЯГ

з протоколу засідання кафедри адміністративно-правових дисциплін Інституту права та безпеки Одеського державного університету внутрішніх справ № 7 від 07 квітня 2026 року щодо проведення публічної презентації та обговорення наукових результатів дисертації аспіранта Одеського державного університету внутрішніх справ Чолака Віталія Дмитровича на тему: «Адміністративно-правове регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях».

ГОЛОВУЮЧА: доктор юридичних наук, професор Денисова Аліна Володимирівна.

ПРИСУТНІ:

Корнієнко М.В. доктор юридичних наук, професор,
Підгородинський В.М. доктор юридичних наук, професор,
Денисова А.В. доктор юридичних наук, професор,
Ярмакі Х.П. доктор юридичних наук, професор,
Калаянов Д.П. доктор юридичних наук, професор,
Галуцько В.М. доктор юридичних наук, професор,
Болгар О.В., доктор юридичних наук, доцент
Баранов С.О. кандидат юридичних наук, професор,
Берендеева А.І. кандидат юридичних наук, доцент
Пишна А.Г. кандидат юридичних наук, доцент
Коропатов О.М. кандидат юридичних наук, доцент,
Жильцов О.Л. кандидат юридичних наук, доцент
Домброван Н.В. кандидат юридичних наук, доцент,
Медведенко Н.В. кандидат юридичних наук, доцент,
Теслюк І.О. кандидат юридичних наук

З присутніх – 7 докторів наук та 8 кандидатів наук - фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення наукового дослідження аспіранта Одеського державного університету внутрішніх справ Чолака Віталія Дмитровича на тему: «Адміністративно-правове регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Робота виконана в Одеському державному університеті внутрішніх справ.

Науковий керівник: Корнієнко М.В., доктор юридичних наук, професор, перший проректор Одеського державного університету внутрішніх справ.

Чолак Віталій Дмитрович народився 19 серпня 1978 року в місті Кишинів, республіка Молдова.

Громадянин України.

У 2009 році закінчив Київську Національну академію внутрішніх справ України за спеціальністю – «Правознавство», отримав кваліфікацію «юрист».

У 2011 році закінчив магістратуру Київського Національного університету внутрішніх справ України за спеціальністю – «Правознавство», за кваліфікацією «юрист».

З серпня 2004 року по листопад 2015 року проходив службу в органах внутрішніх справ України, з листопада 2015 року по теперішній час в лавах Національної поліції України.

З 22 серпня 2025 року по теперішній час обіймаю посаду старшого інспектора – чергового чергової частини УОАЗОР ГУНП України в Одеській області.

Сімейний стан – одружений, має 3 дітей. Мешкає в м.Одесі.

З вересня 2024 року навчається в аспірантурі Одеського державного університету внутрішніх справ

З серпня 2024 наказом від 30.08.2024 року № 276 о/с зарахований до докторантури та аспірантури Одеського державного університету внутрішніх справ.

Тему дисертації: «Адміністративно-правове регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях» - затверджено на засіданні Вченої ради Одеського державного університету внутрішніх справ (протокол № 2 від 23 вересня 2024 року).

Здобувач має 10 наукових публікацій за темою дисертації, з них 5 статей у наукових фахових виданнях України, 5 тез доповідей на науково-практичних конференціях.

СЛУХАЛИ:

Доповідь аспіранта Чолака Віталія Дмитровича на тему:

«Адміністративно-правове регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях». Здобувач ознайомив присутніх зі структурою дисертації, обґрунтував актуальність обраної теми дослідження, яка зумовлена тим, що забезпечення публічної безпеки та порядку в умовах збройного конфлікту та після звільнення територій з-під тимчасової окупації належить до числа найскладніших державних завдань, від реалізації яких залежить стабільність правопорядку, відновлення публічної влади, захист прав людини та загальна керованість територій. Досвід останніх років засвідчує, що на деокупованих територіях формується специфічний безпековий простір, у якому поєднуються наслідки збройної агресії, гуманітарні виклики, мінна небезпека, відсутність або фрагментарність інститутів влади, дефіцит поліцейських кадрів, деградація критичної інфраструктури та знижений рівень суспільної довіри.

Незважаючи на масштабність державних і міжнародних зусиль, стан публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях характеризується високим рівнем нестабільності, що проявляється у зростанні кількості правопорушень проти життя та здоров'я, майнових злочинів, непоодиноких випадків незаконного обігу зброї та боєприпасів, а також наявності ризиків диверсійної діяльності та колабораціонізму. У багатьох громадах значна частина населення перебуває у стані посттравматичного стресу, що також впливає на криміногенну ситуацію. Ці обставини обумовлюють потребу у спеціальних адміністративно-правових механізмах стабілізації, спрямованих на підтримання правопорядку, формування довіри до держави та відновлення керованості територій.

Відсутність чіткого визначення правового статусу деокупованих територій, особливостей реалізації публічної влади та специфіки адміністративно-правового режиму у зазначених умовах зумовлює неоднорідність правозастосовної практики, колізії між цивільно-правовими та воєнно-адміністративними режимами, а також різний рівень інституційної спроможності органів безпеки у різних регіонах. У свою чергу, процес відновлення звільнених територій підкреслює визначальну роль адміністративно-правових механізмів стабілізації, що передбачають координацію діяльності правоохоронних органів, місцевої влади, військового командування та інституцій, відповідальних за гуманітарне реагування і соціальну підтримку населення.

Таким чином, наявність невирішених теоретико-правових та практичних проблем щодо визначення правового статусу деокупованих територій, особливостей адміністративно-правових режимів, форм і методів діяльності правоохоронних органів, нормативного забезпечення стабілізаційних заходів і взаємодії суб'єктів публічної влади зумовлює високу актуальність обраної теми дослідження та її значну практичну цінність у контексті відновлення державного суверенітету та правопорядку.

Метою дослідження є комплексний аналіз адміністративно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях та напрацювання пропозицій з удосконалення такого регулювання в Україні.

Для досягнення вказаної мети необхідно розв'язати наступні завдання:

- з'ясувати зміст поняття та сутність публічної безпеки та порядку в умовах деокупації;
- проаналізувати правове регулювання публічної безпеки та порядку на звільнених територіях;
- визначити суб'єктів забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях;
- охарактеризувати форми і методи діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях;
- описати взаємодію правоохоронних органів, державних інституцій, та громадськості щодо забезпечення публічного порядку та безпеки на деокупованих територіях;
- запропонувати адміністративно-правові та організаційні напрями вдосконалення забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях України;
- надати пропозиції щодо шляхів вдосконалення адміністративно-правових механізмів взаємодії суб'єктів забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері адміністративно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях.

Предметом дослідження є адміністративно-правове регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях

Методи дослідження. Дисертація ґрунтується на широкому спектрі загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, використання яких забезпечило достовірність отриманих висновків та сприяло досягненню поставлених завдань і виконанню визначеної мети. Базовими методами дисертаційного дослідження стали універсальні (загально-логічні) методи дослідження, зокрема метод аналізу, синтезу, сходження від абстрактного до конкретного, метод узагальнення та індукції, системний метод, методи групування та класифікації, метод теоретико-правового прогнозування і моделювання.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень адміністративно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях України в умовах постконфліктного відновлення. У роботі сформульовано такі положення, що характеризуються науковою новизною:

у перше:

- сформульовано авторські визначення: «правове регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на звільнених (деокупованих) територіях», «суб'єкти забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях», «форми діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях», «методи діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях», «деокупована територія»;

- розроблено класифікацію суб'єктів забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях за трирівневою моделлю (макро-, мезо- та мікрорівень), що відображає розподіл стратегічних, операційних та локально-комунікативних функцій у сфері безпеки; а також класифікацію напрямів взаємодії суб'єктів публічної безпеки і порядку на деокупованих територіях, до яких віднесено координаційно-управлінський, інформаційно-аналітичний, цивільно-захисний, оперативно-службовий та соціально-гуманітарний напрями;

удосконалено:

- систематизацію загроз публічній безпеці та порядку на деокупованих територіях, до яких віднесено активізацію загальнокримінальної та організованої злочинності в умовах інституційного вакууму, різні форми колабораціонізму, неконтрольований обіг зброї, боєприпасів і вибухонебезпечних предметів, диверсійно-розвідувальну діяльність агресора із застосуванням сучасних засобів ураження, що дозволяє розглядати ці загрози як системні та пролонговані;

- наукові підходи до розуміння форм і методів діяльності публічної адміністрації та правоохоронних органів в умовах деокупованих територій, зокрема щодо поєднання правових і організаційних форм як взаємодоповнюючих інструментів стабілізації;

- теоретико-методологічні підходи до адміністративно-запобіжних заходів у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях, які поділено на: 1) режимно-превентивні заходи, спрямовані на створення безпечного середовища без індивідуальних юридичних наслідків для особи; 2) ідентифікаційно-контрольні заходи, що забезпечують фільтрацію та контроль після виникнення підозри або факту порушення публічного порядку; 3) стабілізаційно-припинювальні заходи, які поєднують превентивну й припинювальну функції з метою оперативного відновлення стійкості правопорядку та керованості території;

дістало подальшого розвитку:

– класифікація джерел правового регулювання забезпечення публічної безпеки і порядку на деокупованих територіях, яка встановлена за ієрархією юридичної сили (Конституція України; міжнародні договори; закони України; підзаконні нормативно-правові акти) з виокремленням у межах підзаконного рівня указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, нормативних відомчих наказів органів сектору безпеки й оборони (у тому числі спільних), розпоряджень військових адміністрацій та місцевих органів влади;

- наукове бачення напрямів адміністративно-правового вдосконалення забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях, яке включає внесення змін до законодавства України;

- підходи до організаційного вдосконалення забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях через формування кадрового резерву, розвиток системи професійної та службової підготовки правоохоронних органів, орієнтованої на роботу в постконфліктному середовищі, розвиток мобільних форм поліцейської присутності, технологічну модернізацію (системи відеомоніторингу, ситуаційні центри, інтелектуальна відеоаналітика);

- обґрунтування напрямів удосконалення взаємодії суб'єктів забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях, зокрема: прийняття підзаконних актів щодо порядку взаємодії суб'єктів публічного управління та правоохоронних органів; нормативного упорядкування діяльності консультативно-дорадчих органів у сфері публічної безпеки та відновлення; уточнення правил обміну інформацією між суб'єктами забезпечення публічної безпеки та порядку; інституційного закріплення спільних міжвідомчих програм навчання; нормативного врегулювання процедур координації проєктної та грантової підтримки міжнародних донорів з органами публічної влади на місцевому рівні.

Ярмакі Х.П., доктор юридичних наук, професор: Віталій Дмитрович, у своєму дослідженні Ви обґрунтовуєте доцільність використання терміну «публічна безпека та порядок» замість «громадська безпека та порядок». Чим саме зумовлена така термінологічна заміна?

Чолак В.Д.: Дякую за запитання.

Запропонована термінологічна заміна зумовлена комплексом як теоретичних, так і практичних факторів, пов'язаних із трансформацією змісту безпекових відносин в умовах деокупації тимчасово окупованих територій України. Передусім, категорія «публічна безпека» є більш широкою за своїм змістом і відображає функціонування системи публічної влади як цілісного механізму, спрямованого на забезпечення загальнодержавних інтересів, включаючи захист суверенітету, територіальної цілісності, конституційного ладу та прав і свобод людини.

Натомість поняття «громадська безпека» історично сформувалося як категорія, що характеризує стан захищеності суспільства на рівні соціальних спільнот і передусім асоціюється з підтриманням громадського порядку у вузькому розумінні. В умовах деокупації цього є недостатньо, оскільки держава стикається із завданням не лише відновлення правопорядку, а й реінтеграції територій у правове поле України, встановлення ефективного публічного управління та подолання наслідків збройного конфлікту.

Таким чином, використання терміну «публічна безпека та порядок» дозволяє більш адекватно відобразити багатовимірний характер процесів стабілізації, підкреслюючи їх загальнодержавний, інституційний і правовий зміст.

Калянов Д.П. доктор юридичних наук, професор: У Вашій роботі підкреслюється пріоритетність прав людини навіть в умовах особливих правових режимів. Як це узгоджується з обмеженнями прав під час воєнного стану?

Чолак В.Д.: Дякую за запитання.

Пріоритетність прав людини в умовах особливих правових режимів не означає їх абсолютності чи неможливості обмеження. Йдеться про те, що навіть за умов воєнного стану держава зобов'язана діяти в межах конституційних принципів, зокрема принципу верховенства права, а також відповідно до міжнародних стандартів у сфері прав людини, які залишаються обов'язковими

для України.

Обмеження прав допускаються, однак вони повинні відповідати чітко визначеним критеріям — законності, необхідності та пропорційності. Під час деокупації ці критерії набувають особливої ваги, оскільки держава фактично відновлює свою юрисдикцію на територіях, де тривалий час діяли альтернативні, незаконні моделі влади. У таких умовах важливо не лише встановити контроль, а й забезпечити його легітимність в очах населення. Саме дотримання прав людини, навіть за наявності об'єктивних безпекових обмежень, виступає ключовим чинником формування довіри до державних інституцій.

Крім того, дотримання прав людини виконує і превентивну функцію, запобігаючи виникненню соціальної напруги, конфліктів та відчуження населення від держави. Це особливо важливо в умовах постконфліктного врегулювання, де стабільність досягається не лише силовими методами, а й через забезпечення справедливості, передбачуваності та правової визначеності.

Таким чином, пріоритет прав людини у зазначених умовах слід розглядати не як обмеження для діяльності держави, а як необхідну умову її ефективності, легітимності та довгострокової стабільності на деокупованих територіях

Баранов С.О. кандидат юридичних наук, професор: Ви зазначаєте про гнучке використання підзаконного нормотворення. Чи не створює це ризик надмірної дискреції органів виконавчої влади?

Чолак В.Д.: Дякую за запитання.

Гнучке використання підзаконного нормотворення дійсно пов'язане з ризиком розширення дискреційних повноважень органів виконавчої влади, що в теорії може створювати передумови для зловживань або правової невизначеності. Однак в умовах деокупації така гнучкість є об'єктивно необхідною, оскільки дозволяє державі оперативного реагувати на динамічні, часто непередбачувані безпекові виклики, які не можуть бути вчасно й детально врегульовані на рівні закону.

Специфіка постконфліктного середовища полягає у високій мінливості обставин — зміні рівня загроз, необхідності швидкого запровадження режимних обмежень, реагування на надзвичайні ситуації, пов'язані з мінною небезпекою, диверсійною діяльністю або гуманітарними кризами. У таких умовах саме підзаконні нормативно-правові акти виступають інструментом оперативного управлінського реагування, який дозволяє деталізувати та адаптувати законодавчі положення до конкретної ситуації.

Водночас ключовою умовою є забезпечення належного балансу між оперативністю та правовою визначеністю. Підзаконні акти повинні чітко ґрунтуватися на законі, не виходити за межі делегованих повноважень і відповідати його цілям та принципам. Важливу роль відіграє також система стримувань і противаг, зокрема можливість судового контролю за законністю таких актів, а також парламентський і громадський контроль.

Таким чином, гнучкість підзаконного нормотворення у сфері забезпечення публічної безпеки на деокупованих територіях є виправданою та функціонально необхідною, однак лише за умови її чіткого правового обмеження, підконтрольності та спрямованості на досягнення легітимних цілей державної

політики.

Денисова А.В. доктор юридичних наук, професор: У своєму дослідженні Ви пропонуєте авторську класифікацію адміністративно-запобіжних заходів, побудовану за функціональним критерієм, та водночас розмежовуєте режимно-превентивні і стабілізаційно-припинювальні заходи. Чим обґрунтовується доцільність такого підходу та у чому полягає принципова відмінність між цими групами заходів?

Чолак В.Д.: Дякую за запитання.

Доцільність використання функціонального критерію обумовлена необхідністю відобразити не лише формально-юридичні характеристики адміністративно-запобіжних заходів, а їх реальну роль у забезпеченні публічної безпеки в умовах деокупації. Традиційні підходи до класифікації, які ґрунтуються переважно на суб'єктному складі або правових підставах застосування, не дозволяють у повній мірі врахувати динамічний характер безпекових процесів у постконфліктному середовищі.

Функціональний підхід, натомість, дозволяє встановити логічний зв'язок між рівнем загроз, правовим режимом та змістом діяльності органів публічної влади. Саме тому в межах цієї класифікації виокремлюються, зокрема, режимно-превентивні та стабілізаційно-припинювальні заходи, які відображають різні стадії та інтенсивність державного впливу.

Принципова відмінність між ними полягає у їх функціональному призначенні та характері впливу на безпекове середовище. Режимно-превентивні заходи спрямовані на формування базових умов безпеки та створення контрольованого середовища ще до виникнення конкретних загроз. Вони мають загальний характер, застосовуються до невизначеного кола осіб і не передбачають індивідуальних юридичних наслідків.

Натомість стабілізаційно-припинювальні заходи застосовуються у ситуаціях, коли загроза вже існує або має високий ступінь ймовірності. Вони мають більш інтенсивний характер, можуть передбачати тимчасові обмеження прав і свобод та спрямовані на негайне припинення дестабілізуючих факторів і відновлення керованості території.

Таким чином, запропонована класифікація дозволяє не лише систематизувати адміністративно-запобіжні заходи, а й відобразити логіку переходу від превентивного впливу до активної стабілізації, що є ключовим для ефективного забезпечення публічної безпеки на деокупованих територіях.

Жильцов О.Л. кандидат юридичних наук, доцент: Ви підкреслюєте значення взаємодії з місцевими спільнотами та міжнародними структурами. У чому полягає їх роль у забезпеченні публічної безпеки?

Чолак В.Д.: Дякую за запитання.

Взаємодія з місцевими спільнотами та міжнародними структурами є важливим елементом забезпечення публічної безпеки, оскільки дозволяє суттєво розширити можливості держави у виявленні, попередженні та нейтралізації загроз у постконфліктному середовищі.

Місцеві спільноти володіють унікальною, часто неформалізованою

інформацією про ситуацію на території, соціальні зв'язки, поведінку окремих осіб, що є критично важливим для виявлення фактів колабораційної діяльності, незаконного обігу зброї, прихованих ризиків або інших правопорушень. Водночас їх залучення має не лише інформаційне, а й соціальне значення, оскільки сприяє формуванню довіри до державних інституцій, підвищує рівень правосвідомості населення та стимулює участь громадян у процесах забезпечення безпеки.

Міжнародні структури, у свою чергу, забезпечують експертну, технічну та гуманітарну підтримку, яка є особливо важливою в умовах обмежених ресурсів держави у період відновлення. Вони сприяють впровадженню міжнародних стандартів, зокрема у сфері прав людини, належного врядування та підходів community policing, що орієнтовані на партнерську модель взаємодії поліції і населення.

Крім того, участь міжнародних організацій виконує і додаткову функцію — підвищення легітимності державної політики на деокупованих територіях, забезпечення прозорості дій органів влади та дотримання міжнародних зобов'язань України.

Таким чином, взаємодія з місцевими спільнотами та міжнародними структурами має комплексний і взаємодоповнюючий характер, формуючи синергійний ефект, який не лише підвищує ефективність безпекової політики, а й сприяє довгостроковій стабілізації та реінтеграції деокупованих територій у правовий і соціальний простір держави.

Після відповідей на запитання науковців, науковий керівник доктор юридичних наук, професор Корнієнко М.В. озвучив відгук. В якому надано оцінку дисертанту, як людині грамотній, з науковим мисленням, досвідченій, цілеспрямованій та ініціативній. Чолак В.Д. вдало зумів використати свій творчий потенціал і досить ґрунтовно та досконало виконав наукове дослідження.

Завдання, які поставила перед собою Чолак В.Д. послідовно розкриті в дисертації, надано слушні висновки, також в роботі є належна емпірична база.

Чолак В.Д. цілком сформувався як науковець, його дисертаційне дослідження на тему: «Адміністративно-правове регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях», представлене на публічній презентації, є завершеною працею, яка має суттєве значення для вітчизняної юридичної науки, а його автор готовий до атестації здобувача ступеня доктора філософії.

Під час наукової дискусії учасниками публічної презентації надано свої думки і міркування, щодо представленого на розгляд дослідження.

Підгородинський В.М. доктор юридичних наук, професор: Віталій Дмитрович виходить на захист, маючи гарну роботу. Незважаючи на події в країні дуже позитивно, що наука продовжує розвиватися, а здобувачі готувати дослідження та виходити на захист. Тема дисертації Чолака В.Д. є актуальною зараз і не втратить своєї актуальності і в мирний час. Я підтримую роботу та бажаю Вам успіху.

Ярмакі Х.П.. доктор юридичних наук, професор: Цікава доповідь, Ви гідно трималися. На сьогодні в умовах воєнного стану питання забезпечення публічної

безпеки та порядку на деокупованих територіях набуває своєї виключної актуальності, має перспективи і для майбутніх поглиблених наукових пошуків.

Баранов С.О. кандидат юридичних наук, професор: Віталій Дмитрович, обрана вами тема є вкрай актуальною особливо під час дії режиму воєнного стану. Новизна в роботі є, висновки – слухні, всі формальні умови дотримано, підтримую Вас і Вашу роботу бажаю успіху.

Денисова А.В. доктор юридичних наук, професор: Віталій Дмитрович, сьогоднішній день є одним з основних етапів по проходженню атестації Вашої роботи. Дослідження є завершеним і готовим для подальшої атестації!

Коропатов О.М. кандидат юридичних наук, доцент: дозвольте висловити своє бачення стосовно цієї роботи. Приєднуючись до сказаного раніше, погоджуюсь, що тема є сталою. Враховуючи швидкі зміни законодавства, понятійного апарату, різних підходів щодо адміністративно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях, особливо під час дії режиму воєнного часу, який і зараз триває, тому тема є актуальною. Підтримую Вас і Вашу роботу.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Чолака В.Д. на тему «Адміністративно-правове регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях» поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Забезпечення публічної безпеки та порядку в умовах збройного конфлікту та після звільнення територій з-під тимчасової окупації належить до числа найскладніших державних завдань, від реалізації яких залежить стабільність правопорядку, відновлення публічної влади, захист прав людини та загальна керованість територій. Досвід останніх років засвідчує, що на деокупованих територіях формується специфічний безпековий простір, у якому поєднуються наслідки збройної агресії, гуманітарні виклики, мінна небезпека, відсутність або фрагментарність інститутів влади, дефіцит поліцейських кадрів, деградація критичної інфраструктури та знижений рівень суспільної довіри.

Незважаючи на масштабність державних і міжнародних зусиль, стан публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях характеризується високим рівнем нестабільності, що проявляється у зростанні кількості правопорушень проти життя та здоров'я, майнових злочинів, непоодиноких випадків незаконного обігу зброї та боєприпасів, а також наявності ризиків диверсійної діяльності та колабораціонізму. У багатьох громадах значна частина населення перебуває у стані посттравматичного стресу, що також впливає на криміногенну ситуацію. Ці обставини обумовлюють потребу у спеціальних адміністративно-правових механізмах стабілізації, спрямованих на підтримання правопорядку, формування довіри до держави та відновлення керованості територій.

Відсутність чіткого визначення правового статусу деокупованих територій, особливостей реалізації публічної влади та специфіки адміністративно-правового режиму у зазначених умовах зумовлює неоднорідність правозастосовної практики, колізії між цивільно-правовими та воєнно-адміністративними режимами, а також різний рівень інституційної спроможності органів безпеки у різних регіонах. У свою чергу, процес відновлення звільнених територій підкреслює визначальну роль адміністративно-правових механізмів стабілізації, що передбачають координацію діяльності правоохоронних органів, місцевої влади, військового командування та інституцій, відповідальних за гуманітарне реагування і соціальну підтримку населення.

Таким чином, наявність невирішених теоретико-правових та практичних проблем щодо визначення правового статусу деокупованих територій, особливостей адміністративно-правових режимів, форм і методів діяльності правоохоронних органів, нормативного забезпечення стабілізаційних заходів і взаємодії суб'єктів публічної влади зумовлює високу актуальність обраної теми дослідження та її значну практичну цінність у контексті відновлення державного суверенітету та правопорядку.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до положень Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020); Комплексному стратегічному плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки (Указ Президента України від 11 травня 2023 р. № 273/2023); Стратегія розвитку Національної поліції України на 2026—2030 роки а також в межах науково-дослідних робіт Одеського державного університету внутрішніх справ «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний номер № 0116U006773), а також науково-дослідницької роботи кафедри адміністративно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ «Забезпечення адміністративно-правовими засобами прав і свобод людини і громадянина в Україні» (державний реєстраційний номер № 0125U001209). Тему дисертації затверджено Вченою радою Одеського державного університету внутрішніх справ 23.09.2024 р. (протокол № 2).

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є комплексний аналіз адміністративно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях та напрацювання пропозицій з удосконалення такого регулювання в Україні.

Для досягнення вказаної мети необхідно розв'язати такі завдання:

- з'ясувати зміст поняття та сутність публічної безпеки та порядку в умовах деокупації;
- проаналізувати правове регулювання публічної безпеки та порядку на звільнених територіях;
- визначити суб'єктів забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях;
- охарактеризувати форми і методи діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях;

- описати взаємодію правоохоронних органів, державних інституцій, та громадськості щодо забезпечення публічного порядку та безпеки на деокупованих територіях;

- запропонувати адміністративно-правові та організаційні напрями вдосконалення забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях України;

- надати пропозиції щодо шляхів вдосконалення адміністративно-правових механізмів взаємодії суб'єктів забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері адміністративно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях.

Предметом дослідження є адміністративно-правове регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях

Методи дослідження. обрані з урахуванням мети, об'єкта, предмета та завдань дисертаційного дослідження, а також специфіки правового режиму деокупованих територій в умовах триваючої збройної агресії та постконфліктного відновлення. Методологічною основою роботи є загальнонауковий діалектичний підхід, що передбачає аналіз адміністративно-правових явищ у їх розвитку, взаємозв'язку та взаємозумовленості, поєднання стабілізаційних і реінтеграційних завдань публічної адміністрації.

На основі системного та системно-структурного методів адміністративно-правове регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях розглядається як цілісна багаторівнева система, що включає сукупність норм права, інституцій сектору безпеки і оборони, форм і методів їх діяльності, а також механізми взаємодії між державними органами, військовим командуванням, органами місцевого самоврядування та громадськістю (підрозділи 1.1; 1.2; 2.1; 2.2; 2.3; 3.1; 3.2). Застосування цього підходу дозволило окреслити ієрархію джерел правового регулювання, структуру суб'єктів забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях, а також виявити внутрішні та зовнішні зв'язки між ними. Логіко-нормативний (формально-юридичний) метод застосовано при аналізі чинного законодавства України, підзаконних і відомчих нормативно-правових актів, що визначають компетенцію суб'єктів сектору безпеки, порядок запровадження та реалізації особливих правових режимів, а також процедурні форми діяльності правоохоронних органів на деокупованих територіях (підрозділи 1.1; 1.2; 2.2; 3.1; 3.2). Порівняльно-правовий метод використано під час зіставлення положень міжнародно-правових актів у сфері прав людини та міжнародного гуманітарного права з національним законодавством України, а також при аналізі впровадження європейських стандартів належного врядування, багаторівневого управління у практику забезпечення публічної безпеки і порядку на деокупованих територіях (підрозділи 1.1; 1.2; 2.2). Статистичний метод застосовано при обробці та узагальненні офіційних даних Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України та інших органів сектору безпеки і оборони щодо стану злочинності, адміністративних правопорушень, незаконного обігу зброї, наслідків мінування та інших загроз

публічній безпеці на деокупованих територіях. Використання цього методу дозволило виявити тенденції зміни криміногенної ситуації, структуру правопорушень та їх просторовий розподіл (підрозділи 2.1; 3.1).

Емпіричну базу дослідження становлять офіційні статистичні дані Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Державної прикордонної служби України, Національної гвардії України, узагальнення правозастосовної практики, аналітичні звіти та огляди щодо функціонування сектору безпеки і оборони на деокупованих територіях, матеріали міжнародних організацій, залучених до відновлення безпеки та правопорядку в деокупованих громадах, а також практичні напрацювання консультативно-дорадчих органів при органах державної влади та органах місцевого самоврядування у сфері публічної безпеки та відновлення.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень адміністративно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях України в умовах постконфліктного відновлення. У роботі сформульовано такі положення, що характеризуються науковою новизною:

уперше:

- сформульовано авторські визначення: «правове регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на звільнених (деокупованих) територіях», «суб'єкти забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях», «форми діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях», «методи діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях», «деокупована територія»;

- розроблено класифікацію суб'єктів забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях за трирівневою моделлю (макро-, мезо- та мікрорівень), що відображає розподіл стратегічних, операційних та локально-комунікативних функцій у сфері безпеки; а також класифікацію напрямів взаємодії суб'єктів публічної безпеки і порядку на деокупованих територіях, до яких віднесено координаційно-управлінський, інформаційно-аналітичний, цивільно-захисний, оперативно-службовий та соціально-гуманітарний напрями;

удосконалено:

- систематизацію загроз публічній безпеці та порядку на деокупованих територіях, до яких віднесено активізацію загальнокримінальної та організованої злочинності в умовах інституційного вакууму, різні форми колабораціонізму, неконтрольований обіг зброї, боєприпасів і вибухонебезпечних предметів, диверсійно-розвідувальну діяльність агресора із застосуванням сучасних засобів ураження, що дозволяє розглядати ці загрози як системні та пролонговані;

- наукові підходи до розуміння форм і методів діяльності публічної адміністрації та правоохоронних органів в умовах деокупованих територій, зокрема щодо поєднання правових і організаційних форм як взаємодоповнюючих інструментів стабілізації;

- теоретико-методологічні підходи до адміністративно-запобіжних заходів у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих

територіях, які поділено на: 1) режимно-превентивні заходи, спрямовані на створення безпечного середовища без індивідуальних юридичних наслідків для особи; 2) ідентифікаційно-контрольні заходи, що забезпечують фільтрацію та контроль після виникнення підозри або факту порушення публічного порядку; 3) стабілізаційно-припинювальні заходи, які поєднують превентивну й припинювальну функції з метою оперативного відновлення стійкості правопорядку та керованості території;

дістало подальшого розвитку:

– класифікація джерел правового регулювання забезпечення публічної безпеки і порядку на деокупованих територіях, яка встановлена за ієрархією юридичної сили (Конституція України; міжнародні договори; закони України; підзаконні нормативно-правові акти) з виокремленням у межах підзаконного рівня указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, нормативних відомчих наказів органів сектору безпеки й оборони (у тому числі спільних), розпоряджень військових адміністрацій та місцевих органів влади;

- наукове бачення напрямів адміністративно-правового вдосконалення забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях, яке включає внесення змін до законодавства України;

- підходи до організаційного вдосконалення забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях через формування кадрового резерву, розвиток системи професійної та службової підготовки правоохоронних органів, орієнтованої на роботу в постконфліктному середовищі, розвиток мобільних форм поліцейської присутності, технологічну модернізацію (системи відеомоніторингу, ситуаційні центри, інтелектуальна відеоаналітика);

- обґрунтування напрямів удосконалення взаємодії суб'єктів забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях, зокрема: прийняття підзаконних актів щодо порядку взаємодії суб'єктів публічного управління та правоохоронних органів; нормативного упорядкування діяльності консультативно-дорадчих органів у сфері публічної безпеки та відновлення; уточнення правил обміну інформацією між суб'єктами забезпечення публічної безпеки та порядку; інституційного закріплення спільних міжвідомчих програм навчання; нормативного врегулювання процедур координації проєктної та грантової підтримки міжнародних донорів з органами публічної влади на місцевому рівні.

Особистий внесок здобувача. Всі сформульовані у дисертації положення, висновки та рекомендації ґрунтуються на власних наукових результатах і дослідженнях здобувача.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення дисертації, отримані висновки і пропозиції автором висвітлювалися і обговорювалися на регіональних, всеукраїнських та міжнародних науковопрактичних конференціях, форумах і круглих столах: XVI міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави» (м. Одеса, 29 березня 2024 р.); XI міжнародній науково-практичній конференції «Стан та перспективи розвитку адміністративного права України» (м. Одеса, 24 жовтня 2024 р.); міжнародній науково-практичній конференції «Кримінальний аналіз і кібербезпека: об'єднання зусиль для нових

викликів» (м. Одеса, 23 травня 2025 р.); XVII міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави» (м. Одеса, 07 жовтня 2025 р.); XII міжнародній науково-практичній конференції «Стан та перспективи розвитку адміністративного права України» (м. Одеса, 24 жовтня 2025 р.).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 254 сторінки, у тому числі основного тексту – 226 сторінки. Робота містить: список використаних джерел 204 найменування і 1 додаток.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ ТА ВІДОМОСТІ ПРО АПРОБАЦІЮ МАТЕРІАЛІВ ДИСЕРТАЦІЇ:

Публікації, в яких відображені основні результати дисертації:

1. Чолак В.Д. Проблематика та шляхи визначення терміну «деокуповані території» в правовому полі України. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2025. Том 36 (75) № 1. С. 127-132. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2025.1/21>

2. Чолак В.Д. Особливості правового регулювання у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях. *Право і суспільство*. 2025. № 5. Т. 2. С. 208-213. <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.5.2.26>

3. Чолак В.Д. Адміністративно-правові засади взаємодії правоохоронних органів, державних інституцій та громадськості у сфері забезпечення публічного порядку та безпеки на деокупованих територіях. *Юридичний бюллетень*. 2025. № 39. С. 75-82.

4. Чолак В.Д. Правові форми діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення публічної безпеки і порядку на деокупованих територіях України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2026. № 1. С. 112-126.

5. Чолак В.Д. Система суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку на деокупованих територіях України. *Морська безпека та оборона*. 2026. № 1. С. 212-225.

Публікації, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації та додатково відображають її наукові результати

1. Чолак В.Д. Щодо визначення терміну «деокуповані території». *Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави* : матеріали XVI міжн.наук.-практ. інтернет-конф. (м. Одеса, 29 бер. 2024 р.). Одеса : Одеський державний університет внутрішніх справ, 2024. С. 599-602

2. Чолак В.Д. Роль Конституції України у формуванні правової основи публічного управління на звільнених територіях. *Стан та перспективи розвитку адміністративного права України*: матеріали XI міжн.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 24 жовт. 2024 р.). Одеса : Одеський державний університет внутрішніх справ, 2024. С. 212-313.

3. Чолак В.Д. Методи забезпеченні публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях. *Кримінальний аналіз і кібербезпека: об'єднання зусиль*

для нових викликів. матеріали міжн.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 23 трав. 2025 р.). Одеса : Одеський державний університет внутрішніх справ, 2024. С. 219-222.

4. Чолак В.Д. Цивільно-захисний напрям як складова взаємодії у сфері забезпечення публічного порядку і безпеки на деокупованих територіях. *Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави* : матеріали XVII міжн.наук.-практ. інтернет-конф. (м. Одеса, 07 жовт. 2025 р.). Одеса : Одеський державний університет внутрішніх справ, 2025. С. 299-303

5. Чолак В.Д. Міністерство внутрішніх справ України як суб'єкт забезпечення публічної безпеки і порядку на деокупованих територіях. *Стан та перспективи розвитку адміністративного права України*: матеріали XII міжн.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 24 жовт. 2025 р.). Одеса : Одеський державний університет внутрішніх справ, 2025. С. 312-314

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана грамотно, з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стиль викладення матеріалів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття.

У результаті публічної презентації наукових результатів дисертації Чолака В.Д. і повноти публікації основних результатів дослідження.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Чолака Віталія Дмитровича на тему: «Адміністративно-правове регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Чолака В.Д. відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Чолака Віталія Дмитровича на тему: «Адміністративно-правове регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях», до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Головуюча на засіданні
кафедри адміністративно-правових дисциплін
Інституту права та безпеки
Одеського державного університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

 Аліна ДЕНИСОВА